

AMAZONE

INDIANEN IN HET GEDRANG DOOR OPGEVOERDE HOUTKAP REGENWOUD

'OVERLEVEN
STEEDS MOEILIJKER'

Elke minuut sneuvelt er in de Braziliaanse Amazone een stuk bos ter grootte van meer dan twee voetbalvelden, terwijl de regering van president Jair Bolsonaro zich vooral druk lijkt te maken om economische ontwikkeling. De schade aan het woud is onherstelbaar, zeggen natuurbeschermers, en drijft de indianen in het nauw.

door Sandra Korstjens

Jeremias Pereira veegt de zweetdruppels van zijn voorhoofd. De brandende middagzon kent geen genade in de Braziliaanse Amazone, zelfs niet voor de 31-jarige indiaan die hier al zijn hele leven woont. Op het dorre veld, waar hij met blote voeten overheen stapt, is geen streepje schaduw te bekennen.

„Dit stuk is helemaal door boeren ontbost”, zegt Jeremias terwijl hij om zich heen gebaart. Tussen het verse gras zijn zwartgeblakerde boomstammen te zien. In de verte steken een paar kale stammen als skeletten de lucht in.

Volgens Jeremias drongen de afgelopen jaren steeds meer boeren het gebied in, dat door de overheid juist is toegewezen aan de Mura, een volk van ongeveer 12.000 indianen. „Wij leven van het land door fruit te verzamelen en te jagen”, vertelt Jeremias. „Maar dit is nu een weiland voor vee geworden. Voor ons is het steeds moeilijker om te overleven.”

Sneller achteruit

Meer dan honderd kilometer verderop stuurt Hermógenes Rabelo zijn terreinwagen behendig over een zandweggetje door het bos. „Voor mij geen chauffeur”, lacht de coördinator van IPAAM, het milieubeschermingsinstituut van de deelstaat Amazonas.

Volgens Hermógenes is

Door de houtkap staan de Mura, een volk van ongeveer 12.000 indianen, onder druk.

Amazonas 'de laatste der Mohikanen'. Veel andere deelstaten verloren de strijd tegen de houthakkers en grootgrondbezitters die steeds sneller oprukken richting het hart van de Amazone. Volgens overheidscijfers werd vorig jaar bijna 8000 vierkante kilometer ontbost. Dat is een kleiner gebied dan in de jaren na de eeuwwisseling jaarlijks verdween, maar het grootste verloren gebied sinds 2009.

Dit jaar lijkt dat nog meer te worden. Alleen al in de maand juni sneuvelde ruim negenhonderd vierkante kilometer regenwoud, bijna twee keer zoveel als in dezelfde maand vorig jaar.

Op het kantoor van IPAAM in Manaus worden satellietbeelden van het gebied nauwkeurig in de gaten gehouden. Zijn er aanwijzingen van illegale houtkap, dan wordt er een team naar-

Normaal jaagt hij, „maar nu is dit een wei geworden”, aldus Jeremias Pereira.

FOTO'S PIETRO VAROLI GUIMARAES, IPAAM

In juni sneuvelde ongeveer twee keer zoveel oerwoud als in dezelfde periode vorig jaar.

de Mura-indianen. Jeremias' ogen spuwen vuur als Bolsonaro ter sprake komt. „Rijkdom is voor ons niet het hebben van bedrijven en spaargeld. Wij zijn rijk als we kunnen ademen, als we een bos hebben waar we kunnen jagen en kunnen vissen in de rivier.” Hij blijft zich dan ook verzetten. „Dat doen we al ruim vijfhonderd jaar. De komende vier jaar gaan we ons niet opeens overgeven.”

plotseling de auto. De weg is overstroomd. Het regenseizoen is net afgelopen en veel rivieren zijn buiten hun oevers gestreden.

De energieke vijftiger geeft toe dat hij eigenlijk veel meer mensen nodig heeft. Volgens Hermógenes is er geen tijd te verliezen. „De exploitatie is zo intensief dat het bos zich misschien niet meer herstelt. Ik denk dat we over twintig jaar geen bos meer hebben.” In dat geval kan er een stuk minder CO₂ uit de atmo-

sfeer worden opgenomen. En dat leidt tot opwarming van de aarde. „Dit is het moment. We kunnen niet nog één of twee jaar wachten om maatregelen te nemen.”

Koeien

Zijn waarschuwing lijkt in Brazilië aan dovemansoren gericht. President Jair Bolsonaro wil de Amazone juist economisch ontwikkelen door nieuwe wegen aan te leggen, de land- en mijnbouw uit te breiden, en de rechten van indianen in te beperken. De budgetten van milieubeschermers zijn sinds zijn aantreden flink gekort, tot vreugde van veel Braziliaanse boeren die groot fan zijn van hun nieuwe president. Zij zijn zich van geen kwaad bewust. Volgens de boeren voorzien zij simpelweg in de toenemende wereldwijde behoefte aan voedsel.

Veel van het ontboste land wordt gebruikt voor vee- teelt, zoals in het gebied van

Levensgevaarlijk

Contact met boeren probeert hij tot een minimum te beperken. De situatie is gespannen. „We worden constant door hen bedreigd”, zegt Jeremias. „Daarom staan we nu op dit stuk land, want als we te dicht bij de boerderij komen, krijgen we problemen.” En dat kan in Brazilië levensgevaarlijk zijn. Jaarlijks komen tientallen milieuactivisten om het leven.

Ook voor Hermógenes en anderen is het werk gevaarlijk. Een lid van zijn team werd vorig jaar ingesloten door een brand die was aangestoken om

een stuk bos plat te branden. Ternauwernood wist de brandweer een vluchtroute te creëren. Maar Hermógenes weigert om bang te zijn: „Ik moet dit werk wel doen. Wat als mijn kleinzoon later aan me vraagt waar het bos is gebleven. Dan kan ik toch niet zeggen dat ik niets heb gedaan?”

„De exploitatie is zo intensief dat het bos zich misschien niet meer herstelt”, aldus Hermógenes Rabelo.

'Over 20 jaar geen bos meer'